

MAHARASHTRA STATE BOARD OF VOCATIONAL EDUCATION EXAMINATIONS, MUMBAI

Examination—July, 2017

CERTIFICATE COURSE IN WELDING (GAS AND ELECTRIC)

[वेळ — ३ तास]

(एकूण गुण—१००)

वेल्डींग (थिअरी-१)

गुण

१. (अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही पाच) :—

५

- (१) ..... ह्या ठिकाणी वेल्डींग करू नये.
- (अ) कोंदट जागी (ब) तेलाच्या टाक्याजवळ
(क) ज्वालाग्रही पदार्थाजवळ (ड) वरीलपैकी सर्व.
- (२) एकापेक्षा अधिक धातूंना जोडावयाचे पद्धतीला ..... म्हणतात.
- (अ) ब्रेझिंग (ब) वेल्डींग
(क) फेसींग (ड) सॉल्डरींग.
- (३) ..... ही सर्वात जुनी पद्धत म्हणून वेल्डिंगची ओळख दर्शविते.
- (अ) फोर्जिंग (ब) वेल्डींग
(क) नट बोल्ट (ड) चेन ड्राईव्ह.
- (४) इलेक्ट्रोडची केबल निगेटिव्ह पोलला व जॉबची केबल पॉझिटिव्ह पोलला म्हणजे ..... होय.
- (अ) स्ट्रेट पोलॅरिटी (ब) रिव्हर्स पोलॅरिटी
(क) ए.सी. करंट (ड) डी.सी. करंट.
- (५) अल्ट्रा व्हायोलेट किरणांचा संपर्क डोळ्यांशी येवू नये म्हणून ..... वापरतात.
- (अ) काळा चष्मा (ब) निळा चष्मा
(क) लाल चष्मा (ड) हिरवा चष्मा.
- (६) ऑक्सीजनच्या सिलेंडरला ..... रंग दिलेला असतो.
- (अ) करडा (ब) तांबडा
(क) हिरवा (ड) काळा.

(ब) चूक की बरोबर ते लिहा (कोणतेही पाच) :—

५

- (१) वेल्डींग साधनांचा विजेची संबंध येत असल्यास उघड्या हातांनी स्पर्श करावा.
- (२) गॅस वेल्डींग करताना टॉर्च लाईटरचा उपयोग करू नये त्याऐवजी आगपेटी वापरावी.
- (३) असमान पातळीत जॉब ठेवून वेल्डींग केल्यास त्यास बट जॉईंट असे म्हणतात.
- (४) वेल्डींग करताना आलेल्या उंचवट्यांना तोडून काढण्यासाठी चिपींग हॅमरचा वापर करतात.
- (५) नोझलच्या तोंडाशी ऑक्सिजन व ॲसिटीलीन आणून एकत्र पेटविल्यास होणाऱ्या ज्योतीस ऑक्सी-ॲसिटीलीन फ्लेम असे म्हणतात.
- (६) कॉपर अलॉयपासून बनविलेल्या स्पेल्टर वापरल्यास त्यास सिल्व्हर ब्रेझिंग म्हणतात.

[उलटून पहा]

(क) संक्षिप्त रूपाचे पूर्ण रूप लिहा (कोणतेही पाच) :—

५

(१) ब्रेझिंग	(२) पोलॅरिटी
(३) आय.एस.ओ.	(४) आय.एस.
(५) ए.सी. करंट	(६) डी.सी. करंट.

(ड) योग्य जोड्या जुळवा :—

५

‘अ’ स्तंभ

‘ब’ स्तंभ

(१) हॅण्ड शिल्ड	(अ) गॅस वेल्डिंगची पद्धतीने सुलभ
(२) फ्लक्स	(ब) गॅस वेल्डिंगची टॉर्च
(३) मेटल कटिंग	(क) एकमेकांवर नग ठेवून वेल्डिंग
(४) ब्लो पाईप	(ड) स्पॉट सॉल्डरिंग
(५) लॅप जॉईंट	(इ) वेल्डिंगसाठी वापरावयाची काच.

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :—

१६

- (अ) इलेक्ट्रीक शॉक बसू नये याकरिता वेल्डिंग शॉपमध्ये कोणती दक्षता घ्यावी ?
 (ब) वेल्डिंगची व्याख्या लिहून प्रत्येक पद्धतीतील वेल्डिंग प्रकार लिहा.
 (क) गॅस वेल्डिंग करतांना वापरले जाणाऱ्या तंत्र पद्धती कोणत्या ? एक स्विस्तर लिहा.
 (ड) इलेक्ट्रोड होल्डरवर टीप लिहा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :—

१६

- (अ) वेल्डिंगचे मूळ साधे आकृतीसह स्पष्ट करा.
 (ब) गॅस वेल्डिंग करताना पाळावयाच्या सुरक्षिततेच्या दक्षता लिहा.
 (क) ब्लो पाईपचे वर्गीकरण कसे करतात ?
 (ड) चांगल्या फ्लक्समध्ये कोणते गुणधर्म असले पाहिजेत ?

४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :—

१६

- (अ) इलेक्ट्रीक आर्क वेल्डिंग करतांना वापरावयाच्या साधनांची सूची लिहा.
 (ब) ए. सी. करंटचे फायदे व तोटे लिहा.
 (क) स्ट्रेट पोलॅरिटी व रिव्हर्स पोलॅरिटी आकृतीसह स्पष्ट करा.
 (ड) इलेक्ट्रीक वेल्डिंग सर्किट आकृतीसह स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा :—

१६

- (अ) आर्क लेंग्थ
 (ब) बॅक फायर
 (क) पेनिस्ट्रेशन
 (ड) फ्लॅश ब्लॅक
 (इ) बट जॉईंट.

६. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :—

१६

- (अ) हेल्मेटचा उपयोग स्पष्ट करा.
 (ब) इलेक्ट्रोडची काळजी कशी घ्यावी स्पष्ट करा.
 (क) ब्रेझिंग म्हणजे काय ? त्याचा उपयोग कसा करतात ?
 (ड) वेल्डिंग शॉपमध्ये अपघात घडण्याची कारणे कोणती ?

(ENGLISH)

[TIME ALLOWED — 3 HOURS]

(MARKS — 100)

WELDING (THEORY-I)**Marks**

1. (a) Fill in the blanks with proper words (any five) :— 5
- (i) ..... at place do not welding.
    - (a) Airless place   (b) Near oil tank
    - (c) Explosive thing   (d) All thing.
  - (ii) In process one or more metal will joint that called ..... .
    - (a) Brazing   (b) Welding
    - (c) Facing   (d) Soldering.
  - (iii) ..... is oldest process of welding.
    - (a) Frozing   (b) Welding
    - (c) Nut bolt   (d) Chain drive.
  - (iv) When electrode's cable to negative pole and job's cable is positive pole that's called ..... .
    - (a) Straight polority   (b) Reverse Polority
    - (c) A.C. Current   (d) D.C. Current.
  - (v) Eyes protect from ultra violet rays used ..... .
    - (a) Black Goggle   (b) Blue Goggle
    - (c) Red Goggle   (d) Green Goggle.
  - (vi) Oxygen cylinder have ..... colour.
    - (a) Gray   (b) Red
    - (c) Green   (d) Black.
- (b) State *true* or *false* (any five) :— 5
- (i) Arc welding accessories when electric contact touch with open hand.
  - (ii) spark match box when gas welding torch lighting.
  - (iii) Unlevel position of welding joints called Butt joint.
  - (iv) For remove Burr of welding use the chipping hammer.
  - (v) Oxygen and acetylene come together at Nozzle's mouth spark the flame then flame occurs oxyacetylene flame.
  - (vi) Spleter of copper alloy used called silver brazing flame.
- (c) Give the full forms (any five) :— 5
- (i) Brazing   (ii) Polarity
  - (iii) ISO   (iv) IS
  - (v) A.C. Current   (vi) D.C. Current.

[Turn over

(d) Match the pairs :—

5

‘ A ’ Group

- (i) Hand Shield
- (ii) Flux
- (iii) Metal Cutting
- (iv) Blow Pipe
- (v) Lap Joint

‘ B ’ Group

- (a) Easy gas welding
- (b) Gas welding's torch
- (c) Put the job on each other
- (d) Spot soldering
- (e) Protection glass for welding process.

2. Attempt any *two* :—

16

- (a) In welding shop protect from electric shock which care taken ?
- (b) Define welding and types of welding in main two types.
- (c) Write technical process during gas welding ? Write brief any one.
- (d) Write short note on Electric Holder.

3. Solve any *two* :—

16

- (a) Description of any two basic welding joint with figure.
- (b) In process of gas welding safety precaution.
- (c) Description of blow pipe.
- (d) Write characteristics of good flux.

4. Attempt any *two* :—

16

- (a) Give list of Accessories of electric arc welding.
- (b) Advantage and disadvantage of A.C. Current.
- (c) Give brief description with figure of straight polarity and reverse polarity.
- (d) Explain with figure electric arc welding.

5. Write short notes (any *two*) :—

16

- (a) Arc length
- (b) Back Fire
- (c) Penetration
- (d) Flash Back
- (e) Butt Joint.

6. Attempt any *two* :—

16

- (a) Explain about use of Helmet.
  - (b) How to take care of Electrode ?
  - (c) What is Brazing ? How to use it ?
  - (d) State the causes of accident in welding shop.
-